

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 29. Iosephus Cataldinus frustra Ibitirambetanos ad oppidum reducere contendit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

culos Sociorum auctoritatem omni ope elevabant. Inconcuſſis ad hæc Gonſalvio & Aragonâ, præ Divini auxilii Ipe omnia dæmonum tertriculamenta poſtponentibus, & ſedato utroque malo reducendis denuò Indis, atque oppido reformando, egregiam operam navantibus.

FELICIUS ad Paranam, peſte etiam graſſante, res agebatur: nam præterquam quòd vetera oppida in ſupplementum morte ſublatorum novis Catechumenorum acceſſionibus reſarcirentur, quartum oppidum apud Inianenſes ab Societate fundatum eſt. Porro Inianenſes ab Itapuanis quindecim leucis adverſo flumine diſtracti, magnâ per multos annos contentione ab Rocho Gonſalvio ac Didaco Boroâ, ut ſe ipſi Itapuanis adjungerent, ſollicitati, partim feritate animorum, partim patriæ deſiderio, morem gerere recuſarant: ſed hæc tempeſtate ita ſe Fidei Chriſtianæ inclinaverant, ut ultrò peterent Sacerdotes: ad quos Didacus Boroa & Petrus Romerus profeſti, omnium fermè animos in ſe propenſos habuere. Paucis igitur renitentibus, novo oppido fundando ſtatim inſudatum eſt, quod ad Iniam rivum, Paranæ influentem, lætis auſpiciis poſitum, Chriſtiq̃ Corporis nomine inſignitum, hætenùs feliciter perdurat. Didaco Boroâ ad veterum oppidorum regimen poſt quindecim dies regreſſo, Petrus Romerus in nova ſtatione perſtitit, unus magnitudine animi plurimorum munia complectens: baptizare infantes, pueros inſtituere, adultos informare, ariolos præſtigias dedocere, ægros inviſere, politicum Chriſtianumq̃ vivendi modum inducere, diu multum agere, noctu prolixè orare, ædificationi inſiſtere, parùm comedere, multum ſudare, liberaliter ſua largiri, concatenati boni Patris labores erant. Stabilito utcumque oppido, in diverſa remotaq̃ loca expeditiones ſuſcipiens, multos ad oppidum, atque adeò ad Chriſti Fidem, traduxit. Ibat per ericeta, per paludes, per ſpiſſiſſima nemora, nullo tempeſtatum diſcrimine, venatorum more animas indagans, ut quamplurimas Chriſtianæ veritatis telo tranſigeret. Peſte graſſante ad Tibiapum; Pirapum, Caapibarim flumina, per inundatas terras Ethnicorum humeris delatus, pluribus per Baptiſmum ſaluti fuit. Denique ita animoſè rem urſit, ut breviffimo tempore novum Corporis Chriſti oppidum, ubi ego olim ferè per annum opellam meam contuli, quadringentas familias, in Catechumenorum album relatas, numerarit, & hætenùs ibi Societas ſuprà quinquies mille capita baptizarit.

AT in Guairaniâ Joſephus Cataldinus novum oppidum fundare tentans, non minùs, quàm ſi fundaffet, ſolo conatu inclaruit. Rem breviter expediam. Ad ſylvas Laureto proximas, ſagittarum materiam efferendi ergò, è remotis locis venerant campeſtres Indi, Ibitirambetam, Braſiliæ obverſam regionem incolentes, è qua regione aliquot Ethnici Lauretanis ſe Neophytis, religionis ergò adjunxerant, narrabantq̃ innumerâ pænè Barbarorum multitudine campos patrios ſcaterere. Occaſione igitur arreptâ Cataldinus, ubi cognovit Ibitirambetanos advenas in arundinetis non procul abeſſe, miſſis Neophytorum honeſtiſſimis, eos invitavit ad oppidum, omnique officiorum genere devinctos rogavit, num ſe ad ſuas terras, Fidei Chriſtianæ propagandæ ergò, ducere velint. Cui Nambahaius, advenarum præcipuus, & inter ſuos potens, in hunc fermè ſenſum reſpondit: *Per me, inquit, non ſtabit, ò Pater, quin tuis votis fiat ſatis: ſed ſcias vellim id ſine tui & mei capitis periculo fieri non poſſe: nam me reliqui Caſiqui in panam introducti Sacerdotis, & ſe in odium novarum rerum maſtabunt. Si vilis tui capitis jaſtura eſt, aude quod ambis.* Cataldinus, re Deo commendatâ, periculi non renuens, & necis, ſi accideret, pro Chriſto appetens, aſſumptis ſecum Didaco Salazario, Socio intrepido, & aliquot Neophytis, Nambahaiò ſe tradit ducendum. Integro menſe adverſo Tibaxivâ flumine ob crebra præcipitia in itinere poſito, ubi proxima Ibitirambetæ loca attingit, Nambahaius per nota viarum diverticula, antequàm popularibus factum ſuum innotefceret, periculo ſe ſubduxit. Sed Cataldinus ultrâ progredi temerarium ratus, conſulto priùs Deo, juvenes duos eo ſine ſecum advectos, è ſuo comitatu ante ſe cum muneribus mittit, rogaturos ab Ibitirambetanis Caſiquiis, ut ad

CAPUT
XXVIII.
Corporis
Chriſti oppi-
di fundatio.

Inianenſes
populi.

Petri Romeri
labores.

Excursioner.

Quadringenta
familie
reducuntur.

CAPUT
XXIX.
Joſephus
Cataldinus
frustra Ibiti-
rambetanos ad
oppidum re-
ducere con-
tendit.

De Campe-
ſtribus Guai-
ranie popu-
lis.

Cataldini
magnanimitas.

se audiendum venire non reuerent. Delegati iuvenes Ibitiramberanis noti erant, spesque affulserat, eorum operâ, gentis primores allici posse ad colloquium. Sed ubi ad primum pagum pervenere, Candiræus vir ferox, pagi Casiquius, audito nuncio, multa in religionem Christianam deblaterans, negat se ad Sacerdotes perrecturum; nec his contentus utrumque juvenem verborum lenociniis primum, tum intentatâ morte, pellicere tentavit, ut apud se remanerent: si id facerent, utriusque ambas filias, quas speciosas ac nobiles habebat, adpromittens; & si reuerent, certam mortem non evitaturus interminans. Major natu ex adolescentibus, quamvis matrimonio jam conjunctus, mortis metu & foedo amore dementatus, statim persuaderi se sinens, in amplexum designatæ puellæ ruit, professus se, desertis Sacerdotibus Christianis, apud Ethnicos remaniturum. Sed Philippus Pipirius, quem honoris causâ nomino, focii turpe transfugium execrans, affirmat se ritu Christiano conjugatum nullâ ferocitate, nullo mortis metu, nullius alterius puellæ venustate nobilitateve adductum iri, ut fidem Christo & conjugii suæ nuper datam violet. Ergo, inquit Candiræus, *moriæris, & despecta filia mea, imperiū, violati, pœnas lues.* Cui Pipirius: *Mori, inquit, possum, sed Christianæ Religionis leges infringere non possum.* In hæc dicentem affirmantemque, si pro ea causâ moreretur, se æternum Deo fruiturum, Candiræus & ejus assecclæ insurgunt, fustibusque crudeliter trucidatum, pro more gentis in frustra secant, & magno apparatu parricidali convivio adaptatum devorant. Interim Cataldinus & Salazarius morâ fatigati, suspicari id quod erat, ex consilio Neophytorum, eò unde venerant secundo flumine celerrimè rediere. Paucis post diebus, ex Ibitiramberanis advenis serie parricidii cognitâ, in Dei laudem latè excursum est, quod novum hominem veteribus Heroibus dignatus fuisset immiscere. Cæterum tanta Pipirii castitatis ante adeptam gloriosam necem apud omnes æstimatio erat, ut Villaricani, audito quemdam Neophytum pro castitate conservanda occisum fuisse, nec scirent quis esset, affirmarint non alium potuisse esse, quam Pipirium, quod ipse oculis demissis aspectum mulierum constantissimè devitare solet.

Duorum
Neophytorum
disparitas.

Philippi
Pipirii con-
tinentia.

Forcindo.

Mors.

CAPUT
XXX.
De Francisci
Vasquii
Truxillii
procuratio-
ne.

Socii subsi-
darii.

Benevole
excipiuntur.

Regi Catho-
lici liberali-
tas.

Academia-
rum erectio-
nes.

Pauli V. de
Paraquaria
Sociis dictum
honorificum.

INTER hæc Franciscus Vasquius Truxillius, procurator ex Europâ redux, duos & viginti subsidiarios Socios in portum Boni aëris feliciter invexit. Petrus Oniatius Provincialis obvius ulnis è navibus eductos omnibus hilaritatis Religiosæ ostentamētis in Collegium induxit: ubi eos plurifariam exhilaravere sexdecim Neophyti adolescentes, ab Joanne Vaszo Gallobelgâ musicam edocti, & ab Antonio Ruifio quadringentorum leucarum itinere ad portum è Guairaniâ adducti; qui vocum ac instrumentorum dexteritate ita se probavere, ut omnium admirationem meruerint. Ludovicus Gongora Prætor, & Caranga Episcopus, advenas honorificè hilariterque etiam exceperunt. Peractis gratulationis officiis, Regis Catholici recentis litteræ expromptæ sunt, de novo jubentis è suo oratio in nostrorum Neophytorum oppidis Socios omnes ali, & recenter suis sumptibus advectos, ad loca, quo eos Provincialis destinasset; Regiâ pecuniâ transportari. Toti Provinciæ magnum ornamentum addidere ejusdem Regis Catholici litteræ, & Diploma Gregorii Decimi Quinti, quibus scholarum nostrarum auditoribus litterarios Magistrorum ac Doctorum gradus adipiscendi jus concedebatur. Cui juri eum reluctarentur in Tucumania quidam Religiosi, nescio quas litteras antiquatas expromentes, Senatus Chuquisacensis auctoritatem legitimis tabulis pro Societate interposuit. Igitur Collegium Cordubense apud Tucumanos, & Sancti Jacobi apud Chilenos, in Academiis erecta sunt. Sed & aliud à Pontifice Romano huic Provinciæ decus additum est; nam dum Franciscus Vasquius Pontificiam benedictionem de genibus efflagitaret à Paulo Quinto Pontifice Maximo, Paraquariæ Societatis operarios designante, hanc vocem audire meruit: *Vos estis decus Societatis universæ.* Quam vocem tam parvitati nostræ indebitam, quam Pontificis benevolentiam declaratricem, Vasquius quâ potuit vultus & verborum demissione excepit. Ex recentet advectis Sociis Petrus Spinosa, & Gaspar Oforius, fuso inter Indos sanguine clauere; Franciscus Diastanius flexo per Tucumaniam itinere, religiosè recusato

Philosophiam